

Inhoud	Pagina:
1. Inleiding	2
2. Theoretisch kader	4
3. Films	
3.1 Introductie	8
3.2 SAW 3	8
3.3 HOSTEL	8
4. Kwalitatief onderzoek	
4.1 Opzet en uitvoering onderzoek	9
4.2 Methoden	9
4.3 Resultaten	10
4.4 Discussie	12
5. Kwantitatief onderzoek	
5.1 Opzet en uitvoering onderzoek	12
5.2 Methoden	13
5.3 Resultaten	14
5.4 Discussie	15
6. Conclusie	16
7. Literatuurlijst	
8. Bijlagen	
8.1 Diepte Interviews	
8.2 Excel Bestand	
8.3 Questionnaires	
8.4 SPSS	
8.5 Verbeterde versie	

1. Inleiding

‘Bloed en Moord’ als titel van de romantische film om heen te gaan met je vriend? Uit recent onderzoek van Harris et al. blijkt dat horrorfilms de populairste films zijn bij mensen die daten.¹ Ondanks dat verliefde mensen dichter bij liefde en affectie staan, ligt de voorkeur in films bij bloed en geweld. Hier kan wel een kanttekening gezet worden bij de horror *datingscene*. Namelijk, horror trekt al een jonger publiek aan en jongeren daten over het algemeen meer dan een ouder publiek.² Maar de beste uitleg voor horror als populair dating genre, is dat de man en de vrouw bij horror films de beste gender geconnoteerde rolpatronen kunnen aannemen.³ Het is de man die de vrouw beschermt en de vrouw die beschermd moet worden. Het is bij deze angstaanjagende films dat de man zijn arm om de vrouw heen legt, die op haar beurt dan ongegeneerd mag wegkruipen achter haar sjaal of gillen.⁴ Toch verliest iedereen wel eens de grip op het geconnoteerde rolpatroon en zo slaken zelfs mannen af en toe stiekem een kreet bij het zien van horrorfilms.

Het gedrag wat mensen bij horrorfilms vertonen is naar mijn idee gender geconnoteerd en komt voort uit loyaliteit naar de groep waar men zich op dat moment mee identificeert.⁵ Vragen als: Gedraagt de groep zich zoals verwacht wordt? Vinden mannen bepaalde beelden echt minder eng? Het is namelijk voor mij, een vrouw, moeilijk te bevatten dat bepaalde films, met name horror *slasher* films, een andere uitwerking hebben op het andere geslacht.

Het fenomeen horror blijft een trekpleister voor veel mensen. Het is eigenlijk vreemd te bedenken dat dit soort angstaanjagend entertainment, plezierig schijnt te zijn voor de kijker. Hetgeen wat in het echte leven verafschuwd wordt, is ontzettend populair in de filmwereld als onderwerp. Denk daarbij aan het koelbloedig vermoorden van mensen of het martelen voor plezier. Maar zouden vrouwen het erger vinden om naar een marteling of een moord te kijken dan mannen? Dit is de esthetische kant van het onderzoek die in het theoretisch kader nader uitgelegd zal

---

¹ Oliver, 2004, 248

² Oliver, 2004, 248

³ Oliver, 2004, 248-249

⁴ Oliver, 2004, 243

⁵ Prince, 2004, 119

worden. Het horror genre, hetgeen wat vooral aan bod komt in dit onderzoek, is het *slasher* genre. De hoofdvraag in dit onderzoek zal de volgende zijn:

Op welke wijze hebben mannen en vrouwen een esthetisch oordeel bij het zien van de slasherfilms SAW 3 en HOSTEL?

Na het bestuderen van de literatuur en de theorie te hebben ingekaderd, kan een hypothese geformuleerd worden. Hierna wordt eerst het kwantitatieve en vervolgens het kwalitatieve empirische onderzoek beschreven. Beiden zullen uit meerdere delen bestaan; de methode, de resultaten en discussie. In de conclusie wordt een antwoord geformuleerd op de vraagstelling en zal de hypothese weerlegd of aangenomen worden.

2. Theoretisch kader

De *slasher* films in dit onderzoek zijn uitgezocht aan de hand van filmhistoricus Reynold Humphries. Humphries omschrijft *slasher* films, als films met een karakteristieke gebeurtenis, namelijk het *stalken* van het slachtoffer en deze op een brute wijze laten omkomen.⁶ Aan de hand van de uitleg van Humphries van de *slasher* film kan er geconcludeerd worden dat SAW 3⁷ en HOSTEL⁸ beiden *slasher* films zijn en daarom geschikt worden bevonden voor dit onderzoek. Meestal worden *slasher* films omschreven aan de hand van horrorfilm analiste Carol Clover, deze betreft een nauwere omschrijving. Haar benadering van de *slasher* film is, een verhaal van een *psychokiller* die bruto mensen een voor een vermoord. Deze *psychokiller* heeft een voorliefde voor vrouwelijke slachtoffers, maar een vrouw zal de dader te slim af zijn en de heldin zal worden.⁹ De reden waarom Clover in dit onderzoek niet als leidraad voor de films gebruikt zal worden, ligt aan de gebruikte scènes van de films. Het zijn namelijk allemaal mannelijke slachtoffers die de hoofdrol spelen. De omschrijving van Carrol lijkt immers gebaseerd op de opvatting dat het meestal vrouwen zijn die de slachtofferrol bezetten. Maar volgens onderzoek van Cowan en O'Brien gaan mannen in *slasher* films namelijk net zo vaak dood als vrouwen en beleefd men dus kijkplezier aan beiden seksen die bruto vermoord worden.¹⁰

Het *appeal* van deze horror films valt volgens professor Mary Beth Oliver uit te leggen in psychologische antwoorden. Ook fysiek reageert bijna iedere kijker hetzelfde op horror, dit komt door opwinding verbonden met angst. Horror kan zorgen voor een verhoogde hartslag en huidrespons, denk hierbij aan warmtevlagen of kippenvel.¹¹ Deze angstige opwindendheid zorgt ervoor dat de kijker wil dat het slachtoffer kan ontsnappen.¹² De psychologische aantrekkingskracht tot horrorfilms komt voort uit de verschillende culturele achtergrond die gekleurd wordt door opvoeding, onderwijs en levenservaring. De culturele achtergrond hangt samen met de smaak van het individu.¹³ Een psychologische reactie op een horrorfilm ontstaat doordat mensen hun aangeleerde rolpatroon aannemen bij het kijken naar horrorfilms.

---

⁶ Humphries, 2004, 139

⁷ 2006, Darren Lynn Bousman, Amerika/Canada

⁸ 2005, Eli Roth, Amerika

⁹ Clover, 1992, 21

¹⁰ Nolan en Ryan, 2000, 40

¹¹ Suckfull, 2000, 272-300

¹² Oliver, 2004, 250-251

¹³ Bourdieu, 1987, 209

De mannelijke rol mag niet laten zien dat er toch angst en verwarring speelt en de vrouwelijke rol overdrijft deze reacties. Zou men niet alleen naar het geslacht kijken maar naar de mannelijkheid en vrouwelijkheid per persoon dan zou er bijna geen verdeeldheid bestaan tussen de respons op horrorfilms.¹⁴

Toch laten eerder onderzoeken naar genderreacties op films een ander beeld zien. Uit deze onderzoeken is gebleken dat de man een groter plezier aan horror beleeft.¹⁵ De verklaring ligt hier in sekse en identificatie met het slachtoffer. Het komt immers niet vaak voor dat het de man is die gillend weg rent en dan struikelt over een gigantische boomstronk op het moment dat de moordenaar achter hem aanzit. Blijkbaar vormt horror zelf ook al een stereotype beeld over reacties van mannen en vrouwen moeten zijn in en op *slasher* films. Omdat de vrouw in de meeste films als zwak en hulpeloos neergezet wordt en wordt vervolgens verkracht, verminkt of vermoord, is het ook niet verwonderlijk dat de vrouw sneller een hand voor haar ogen zal leggen als zij kijkt naar deze esthetische ervaring.¹⁶

Een esthetische beleving is voor veel mensen verbonden met kunst zoals beelden en schilderijen. Er zit echter veel meer achter het concept esthetiek. Deze ervaring hoeft niet verbonden te zijn aan een kunstwerk en heeft ook niet alleen een positieve connotatie. Als objecten esthetisch gezien kunnen worden, kunnen ze ook ervaren worden als slecht, afschuwelijk of saai. Zo worden volgens de hoogleraren van Wieringen en Hekkert ook gemoedstoestanden en emoties ervaren bij het zien van een esthetisch object.¹⁷ Deze vormen zich bijvoorbeeld door middel van kleurgebruik, personages en settings. Toch is er weinig wetenschappelijke literatuur te vinden over onderzoeken die gaan over de uitwerking van horrorfilms in relatie tot gender en esthetiek. De literatuur die te vinden, gaat eigenlijk tegen mijn verwachtingen in en laat zien dat de man een andere esthetische beleving zal ervaren dan de vrouw en dat deze esthetische ervaringen dus wel gender geconnoteerd zijn.¹⁸

De scènes die gebruikt zullen worden voor dit onderzoek zijn uit de *slasher* films SAW 3 en HOSTEL. De scènes die de respondenten gaan kijken, zijn vooral gevuld met bloed en marteling. Deze martelingen en bloed kunnen zorgen voor

---

¹⁴ Oliver, 2004, 244

¹⁵ Zie bijvoorbeeld: Sparks, G. 'Developing a Scale to Assess Cognitive Responses to Frightening Films.' *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 30, 1986:65-73

¹⁶ Williams, 2002, 61

¹⁷ Van Wieringen en Hekkert, 1990, p. 493

¹⁸ Zie bijvoorbeeld: Nolan, J. & Ryan, G. 'Fear and Loathing at the Cineplex: Gender differences in Descriptions and Perceptions of Slasher Films.' *Sex Roles* 42, 2000: 39-56

verschillende gemoedstoestanden en emoties bij mannen en vrouwen. Een esthetische ervaring zal dan ook in ieder geval plaats vinden volgens de filosoof Robert Solomon. Hij geeft aan dat horror voor iedereen onplezierig is om te kijken, het traumatiseert de emotionele gemoedstoestand van de kijker.¹⁹ Deze emoties en gemoedstoestanden zijn precies wat horror als effect wil creëren bij zijn kijkers.²⁰ Deze affecten worden door de makers van de film ook weer gevormd door middel van esthetiek. In horrorfilms komt esthetiek voornamelijk voor in filmische technieken zoals, principes, narratief, gebruiken, regels en setting.²¹ Maar het grootste en belangrijkste esthetisch object bij horrorfilms is het monster. Dit kan een normale vrouw zijn tot een gemuteerde mug, maar voor iedereen zal dit monster een esthetische betekenis hebben.²² Deze momenten van esthetische ervaringen zal nader onderzocht worden bij mannen en vrouwen in dit onderzoek.

De respondenten zijn allemaal academische studenten zijn omdat het voor mij een makkelijk te benaderen doelgroep is. Binnen deze doelgroep is nog weinig wetenschappelijk onderzoek gedaan naar horror en esthetiek. Het wetenschappelijk onderzoek dat over dit onderwerp geschreven is, is voor mij niet bevredigend.²³ Ook zullen de respondenten gelijk gesteld worden op hun opleiding, Hekkert en van Wieringen geven namelijk aan dat opleiding een invloedfactor kan zijn bij een esthetische ervaring. Er kan dus wel een verschil zijn in de esthetische ervaring door middel van levenservaring, opvattingen en het hanteren van voorgaande kennis. Deze voorgaande kennis is volgens Hekkert en van Wieringen wel van belang om een esthetische ervaring te hebben. Onervaren respondenten zullen een minder intensieve esthetische ervaring hebben, de respondenten moeten namelijk een prototype in hun hoofd hebben om de gebruikte stimuli te kunnen waarderen of niet.²⁴

Door middel van taal geven de respondenten hun esthetische oordeel weer. Als hier de taalsociologie op losgelaten wordt, kan zichtbaar worden dat taal staat voor een bepaalde identiteit van een groep. De groepen in dit onderzoek zijn mannen en vrouwen in de categorie studenten. De taal die mensen gebruiken staat vaak voor loyaliteit aan mede groepsleden. Op deze manier kan verschil in spraak dus ook

---

¹⁹ Schneider, 2004, 135

²⁰ Cherry, 2009, 53

²¹ Prince, 2004, 130

²² Schneider, 2004, 131-135

²³ Zie bijvoorbeeld: Nolan, J. & Ryan, G. 'Fear and Loathing at the Cineplex: Gender differences in Descriptions and Perceptions of Slasher Films.' *Sex Roles* 42, 2000: 39-56

²⁴ Hekkert en Van Wieringen, 1990, 493

verschil weergeven in gender. Zo kan taalgebruik gebruikt worden om structuur te vinden in gender geconnoteerd denken.²⁵

In het kwantitatieve gedeelte van mijn onderzoek zal, bij de geanalyseerde diepte interviews, uit gegaan worden van de theorie van Bernard en Ryan.²⁶ Deze theorie is gebaseerd op het herontdekken van structuren in tekstuele bronnen.²⁷ De eerste stap hierin zal zijn, het ontdekken van hoofdwoorden. Deze hoofdwoorden zijn de woorden die het meest worden gebruikt door de respondenten. De gewone woorden zoals, lidwoorden, aanwijzende woorden enzovoort worden genegeerd. Woorden worden geteld en semantische analyses worden gebruikt om ze te identificeren en te vergelijken. De context waarin de woorden stonden zal totaal worden losgehaald van het opzichzelfstaande woord, er kan in de questionnaire geen gender connotatie meer aan gegeven worden. Het is een handige methode om structuren te vinden bij de vergelijking van twee groepen.

Het kwalitatieve onderzoek zal op het kwantitatieve onderzoek voortborduren. Aan de hand van de gevonden woorden zal door middel van de *Grounded Theory* een questionnaire opgesteld worden waarin de respondenten hun esthetische ervaring moeten weergeven met vastgestelde esthetische woorden uit het vorig onderzoek.²⁸

Om een beter antwoord te kunnen formuleren op de hoofdvraag is er ook voor gekozen om een hypothese te stellen. Deze hypothese zal ook het persoonlijk onderliggend doel van dit essay beter weergeven, namelijk de gelijkstelling van affect bij *slasher*films tussen mannen en vrouwen. De hypothese luidt:

Er zal geen verschil zijn in esthetische ervaring tussen mannen en vrouwen bij het zien van de slasherfilms SAW 3 en HOSTEL.

---

²⁵ Edwards, 1976, 23-34

²⁶ Bernard en Ryan, 1998.

²⁷ Baarda, 2005, 318

²⁸ Van Peer, 2007.

3. Films

3.1 Introductie

De films die de respondenten hebben moeten kijken zijn beiden kaskrakers geweest in het horrorgenre. Ze zijn uitgekozen aan de hand van Humphries en ter verduidelijking is er hieronder een korte synopsis weergegeven.

3.2 SAW 3

SAW 3 is het derde deel uit een reeks van zeven. Het verhaal gaat over een 'moordenaar' genaamd Jigsaw, die mensen laat sterven of pijn lijden uit boetedoening voor hun eigen fouten. Na een ernstig auto-ongeluk en een slopende ziekte heeft Jigsaw namelijk ingezien dat je het leven alleen verdient als je je best ervoor doet. Als je echt wil leven heb je er alles voor over, zelfs martelingen. Deze martelingen zijn ingenieus in elkaar gezet en moeten ervoor zorgen dat deze mensen hun lesje leren zodat zij niet in hun oude patroon zullen vervallen. Jigsaw stalkt zijn slachtoffers eerst enige tijd totdat hij genoeg informatie heeft. Hij heeft contact met zijn slachtoffer via bandjes die hij opgenomen heeft en controleert zijn slachtoffers meestal via camera of helpers. Het maakt deze man niet veel uit wie zijn slachtoffer is, ze moeten alleen geen respect hebben voor het goede leven. Zo martelt hij, fraudeurs, dokters etcetera. In de desbetreffende scène is het Troy die voor zijn leven moet vechten. In deze test heeft Troy ringen door zijn hele lijf geboord die hij moet lostrekken om te ontsnappen van een bom.

3.3 HOSTEL

HOSTEL is het eerste deel van twee delen. De film begint in Amsterdam waar twee *backpackers* hun verdere reis nog aan het uitstippelen zijn. Daar ontmoeten ze een jongen die verteld dat het seksparadijs niet de Amsterdamse wallen zijn, maar in een hostel in Slowakije. Bij aankomst staan de mooie vrouwen al klaar. Elke nacht verdwijnen er echter mensen uit het hostel. Zij worden op een gegeven moment ook door de mooie dames in de val gelokt en worden wakker worden in een martelkamer. In de desbetreffende scène is het een van de jongens die gemarteld word. Hij smeekt voor vrijlating, maar de man gaat hem te lijf met boren en tangen, waarna zijn achillespezen worden doorgeknipt en to slot zijn keel wordt door gesneden. Na enige tijd ontdekt de andere jongens dat deze martelkamers deel van een club zijn, de Elite

Hunters. Deze club martelt mensen tegen grove betalingen en niemand was er tot nu levend uitgekomen.

4. Kwalitatief onderzoek

4.1 Opzet en uitvoering onderzoek

Allereerst zijn de verschillende doelgroepen vastgesteld, het onderzoek richt zich op het esthetisch verschil tussen mannen en vrouwen. Drie mannen en drie vrouwen zijn gevraagd mee te doen aan het kwalitatieve onderzoek. Om een antwoord te formuleren op de vraag zijn er eerst open gestructureerde diepte interviews afgenomen bij de betreffende doelgroepen. Er is gekozen voor deze gestructureerde interviews omdat er dan mogelijk eenvoudiger een patroon ontstaat dat bruikbaar is voor de questionnaires van het kwantitatieve onderzoek. Met dit kwalitatief onderzoek wordt informatie verzameld die helpt bij de opzetting van het vervolgonderzoek.

De vergelijking tussen mannen en vrouwen zal gemeten worden aan de hand van de stimulus, SAW 3 en HOSTEL. In dit onderzoek lag de nadruk op het verschil in woord en taalgebruik bij de interviews, die aan de hand van een semantische woordenstructuur zijn gevonden. Zo zullen er bepaalde woorden vaker door vrouwen gebruikt en bepaalde woorden vaker door mannen.²⁹ Deze woorden vormen dan de basis voor de questionnaire.

4.2 Methoden

De respondenten zijn aan de hand van een vooraf opgestelde vragenlijst geïnterviewd. Dit houdt in dat er vaste vragen zijn bij elke respondent maar dat er ruimte is voor de interviewer om door te gaan op belangrijke en interessante zijtakken. Dit kan plaats vinden als de respondent een antwoord geeft waar de interviewer meer uit wil halen en hier op door wil vragen. Dit is mogelijk omdat er geen vaste structuur is waar de interviewer zich aan moet houden. Naast de vragenlijst is er ook gebruik gemaakt van de twee films. Uit beide films is een scène getoond, die het beste bij het esthetisch *slasher* beeld past, na een introducerend praatje. De respondenten hebben de scènes, in willekeurige volgorde, in hun eentje gekeken in een kamer. Hier is voor gekozen omdat er anders misschien een geconnoteerde rol

---

²⁹ Zie excel bijlage

aangenomen zou worden door mijn aanwezigheid. Op deze manier zou de intersubjectiviteit van het onderzoek aangetast kunnen worden. De procedure van het interview was als volgt: De respondenten werd eerst gevraagd, goed te keuren dat het interview werd opgenomen. Nadat deze goedkeuring er was, was er een persoonlijk voorstel rondje van de respondent. Hierop volgde het kijken van de gekozen stimulus, alleen in een kamer. Alleen in een kamer kunnen de respondenten namelijk ook niet afgeleid worden van het belangrijkste doel, het goed bekijken van de films. Zodra de scènes voorbij waren ging het interview verder. Als eerste werd een beschrijvend gedeelte aan de respondent gevraagd, de respondent moest precies zeggen wat hij zag. Hierop volgde een oordelend deel, wat vond de respondent ervan. Waarna een evaluerend deel volgde, of de respondent wel begreep waarom het zo was en daarna het associërende gedeelte, kon de respondent zich inleven in de filmmaker, het slachtoffer, de moordenaar et cetera.

Het kwalitatieve onderzoek is uiteindelijk bij zes respondenten afgenomen. Alle respondenten voldeden aan de eis dat zij WO studeerden, zodat beiden groepen homogeen zouden zijn op deze factor. Deze factor zou dus niet van invloed kunnen zijn op het woord en taalgebruik van de respondent. Drie respondenten waren vrouw, allen studierend aan de Universiteit van Amsterdam en drie respondenten waren man, twee studierend aan de Universiteit van Amsterdam en een aan de Universiteit van Utrecht. Tijdens het afnemen van het interview is aandacht geschonken aan de affiniteit met horrorfilms, omdat deze de resultaten wel zou kunnen beïnvloeden.

4.3 Resultaten

Na afloop van alle interviews zijn deze getranscribeerd. Bij het verwerken van de transcripties is gebruik gemaakt van de methode van Bernard en Ryan. Aan de hand van hun woordenanalyse zijn er zowel mannelijke als vrouwelijke woorduitingen naar voren gekomen.³⁰ Door deze woordenanalyse waren al meteen een paar verschillen te zien tussen de groepen. Zo leefden de vrouwen zich meer in, in de slachtofferrol en pasten hier dan ook hun woordkeuze op aan. Terwijl mannen de neiging hadden meer na te denken over de moordenaar en bijna geen sympathie toonden voor het slachtoffer.

---

³⁰ Zie Excel bestand

Voorbeeld 1 Vrouw: Je vindt het gewoon zielig voor die mensen. Je wil dat ze ontsnappen.

Voorbeeld 1 Man: Je bent sowieso al stom als je daar terecht komt.

Een overeenkomst tussen beiden groepen is wel dat zij beiden, een groot esthetisch angstelement, namelijk de clown uit SAW 3 niet eng vinden.

Voorbeeld 2 Vrouw: Nou bij Saw vind ik dat clowntje gewoon irritant.

Voorbeeld 2 Man: Dat stomme poppetje. [zucht] die driewieler alleen al wie is daar nou bang voor?

Ook geven een gelijk aantal mensen van beiden groepen aan niet van dit soort films te houden. Dit zal verder niet van invloed zijn op het onderzoek, omdat alle deelnemers ervaring hebben met het kijken van horrorfilms. Zoals hierboven al duidelijk wordt zijn er verschillen en overeenkomsten tussen de mannen en vrouwen bij het kijken naar de films. Zo komt er bij de interviews geconnoteerd gedrag naar voren, dat zal inhouden dat er veel verschillen zullen zijn tussen de esthetische ervaring bij mannen en vrouwen. Het aangeleerde mannelijke en vrouwelijk gedrag wordt door twee respondenten weergegeven.

Voorbeeld 3 Vrouw: Vond het vreselijk wat ik net moest kijken. Heb ook ongeveer de helft niet gezien.

Voorbeeld 3 Man: Toen ik klein was keek ik al enge films, toen kon je nog wegkruipen achter de dekens he. Interviewer: nu niet meer? Respondent: ja..nee niet echt..

Aan de hand van de theorie van Bernard en Ryan zullen de hoofdwoorden uit dergelijke voorbeelden geanalyseerd worden. Deze woorden zullen uit hun oorspronkelijke context worden gehaald en in de questionnaire worden hergebruikt.

De esthetische ervaring kwam in de interviews duidelijk naar voren, deze was bij sommige respondenten positief en bij andere negatief. Het verschil van woordkeuze bij de doelgroepen lag echter wel ver uit elkaar. Naar aanleiding van deze bevinding zou de hypothese dus na het kwalitatieve onderzoek verworpen moeten worden. Deze verschillen zijn aan de andere kant ook positief voor het onderzoek, nu kan er makkelijker een questionnaire opgezet worden die duidelijk de taalsociologie van mannen en vrouwen kan weergeven.

4.4 Discussie

Omdat het een klein kwalitatief onderzoek betreft, zijn er aspecten die de intersubjectiviteit zouden kunnen aantasten. Omdat in beide groepen maar drie respondenten zaten, kan aangenomen worden dat deze kleinschalige groep niet generaliseerbaar kan zijn voor de gehele bevolking. Daarom zal het kwantitatieve onderzoek ook van grotere schaal zijn en hebben deze resultaten een belangrijkere functie in het beantwoorden van de hoofdvraag. Daarnaast zal ook de woordenanalyse een heelpunt kunnen zijn voor meerdere onderzoekers, desalniettemin zijn alle woorden meegenomen die op een esthetische ervaring duiden bij de respondent. Bij deze woorden is vooral gekeken of de respondenten woorden gebruikten die volgens van Wieringen en Hekkert een esthetische ervaring zouden kunnen weergeven. Hierbij werd rekening gehouden met kleurgebruik, personages, settings, emoties en gemoedstoestanden. De interviews hebben op deze manier een uitgebreid scala aan woorden gegeven dat er aangenomen wordt dat de kleinschaligheid van dit kwalitatieve onderzoek verder geen schade zou veroorzaken voor het beantwoorden van de hoofdvraag.

5. Kwantitatief onderzoek

5.1 Opzet en uitvoering onderzoek

De respondenten zijn aan een vooraf opgestelde questionnaire geïnterviewd. Deze questionnaire is gemaakt aan de hand van het voorafgaande kwalitatieve onderzoek. Binnen het onderzoek zou eerst sprake zijn van een controlegroep. Een hartslagmeter zou bij beiden groepen worden geplaatst en aan de hand hiervan een controle uitvoeren. De onderzoekster Monika Suckfull heeft namelijk onderzocht dat als mensen affect hebben, de hartslag zal verschillen van een normale modus.³¹ Door deze controle zou de respondent dus niet gender geconnocteed kunnen reageren, het hart zou namelijk de ervaring weergeven. Door gebrek aan goede kwaliteit van het metingapparaat is de controlegroep vervallen. Verder kan er geen andere controlegroep plaats vinden want de respondenten komen pas in contact met de stimuli tijdens het onderzoek. Het onderzoek bestaat uit het voorleggen van de stimuli, SAW 3 en HOSTEL en het achteraf afnemen van een questionnaire. Binnen de

---

³¹ Zie: Suckfull, M. 'Film Analysis and Psychophysiology: Effects of Moments of Impact and Protagonists.' *Media Psychology*, 2, 2000: 269-301

questionnaire zijn verschillende groepen weer te geven wat betreft vraagstelling. De eerste vraag is een van de belangrijkste, namelijk de mate van bekendheid met de films.

Mate bekendheid met: SAW 3 en HOSTEL geef aan op onderstaande schaal.

Lage mate van bekendheid	Hoge mate van bekendheid
0 0 0 0 0 0	0

Heeft iemand deze films nog nooit gezien dan zou deze persoon moeilijkheden hebben met het hebben van esthetische ervaringen volgens Van Wieringen en Hekkert. Respondenten die in deze zone vallen worden niet meegenomen in het onderzoek. Hierna volgt het gedeelte van de stellingen, waarin de mannelijke en de vrouwelijke woorden zijn verwerkt. Dit gedeelte is ook, net zoals de bekendheid vraag, aan de hand van de Likertschaal op gezet.³² Daarna zal het multiple choice gedeelte volgen, waar ook de taalsociologische antwoorden in zitten verwerkt.

5.2 Methoden

De respondenten hebben de scènes alleen in een ruimte gekeken in willekeurige volgorde. Na het kijken van de films, hebben de respondenten de vragenlijst ingevuld. Deze vragenlijst is ingevuld in het bijzijn van de onderzoekster, mocht de respondent nog vragen hebben over de questionnaire.

Uit de kwalitatieve interviews is taalsociologisch woordgebruik gehaald die tot de questionnaire heeft geleid.³³ Het eerste gedeelte bestond uit stellingen, deze kwamen voort uit de bepaalde woordkeuze van de respondenten. Vervolgens kwam het multiple choice gedeelte, hierin werd de taalsociologie getoetst aan de hand van twee of meer keuze opties. Met deze questionnaire is nagegaan of de resultaten van het kwalitatieve onderzoek op dezelfde manier zullen worden weergegeven in het kwantitatieve onderzoek.

Hier zijn de mannen en vrouwen respondenten allen studierend aan de universiteit te Utrecht. Het onderzoek is afgenomen in verschillende lokalen op het CIM.³⁴ De respondenten bestaan uit een groep van vijftien vrouwen en vijftien

---

³² Likert, 1932, 1-55

³³ Zie bijlagen

³⁴ Centrum voor Informatisering en Mediagebruik, Kromme nieuwe Gracht 80, Utrecht.

mannen. Er is gekozen voor een grotere groep dan bij het kwantitatieve onderzoek, opdat de resultaten generaliseerbaar kunnen zijn.

5.3 Resultaten

Na alle data ingevuld te hebben in SPSS, bleek een antwoord van een respondent te missen. Dit onderdeel is zo klein dat het geen invloed zal hebben op het verdere onderzoek. De eerste vraag van de questionnaire was de controlevraag: de mate van bekendheid met de films. Alle respondenten waren bekend met dit soort films en er mag dus aangenomen worden dat er een esthetische ervaring zal plaats hebben gevonden.

In dit onderzoek wordt ervan uit gegaan van een *non-directional* hypothese.³⁵ Dat houdt in $A = B$, met andere woorden, de groepen zullen gelijk staan aan elkaar met de resultaten. De hypothese gaat er van uit dat er geen verschil bestaat in esthetische ervaring tussen mannen en vrouwen bij het zien van de *slasher*films SAW 3 en HOSTEL.

De stellingen, die S1 tot en met S 15 zijn genoemd zijn negatieve en positieve waarden. Om te controleren of de respondenten echt in hun eigen geconnoteerde woordenstijl blijven moeten deze waarden gelijk gesteld worden. Zo staat hoog voor mannelijk en laag voor vrouwelijk bij deze Likertschaal. De vragen die niet goed opgesteld zijn moeten opnieuw gecodeerd worden,³⁶ wat inhoudt dat de ingevulde antwoorden in het SPSS programma als het ware omgedraaid worden.

Ik vind deze films eng.

Oneens					Eens	
0	0	0	0	0	0	0
1	2	3	4	5	6	7

‘Eng’ is een vrouwelijk woord gehaald uit het kwalitatief onderzoek, maar een hoge score duidt op een mannelijk antwoord in het SPSS programma. Om hier dus verwarring te voorkomen verruilt het programma door middel van hercodering de waarden.

Ik vind deze films eng.

Oneens					Eens	
0	0	0	0	0	0	0
7	6	5	4	3	2	1

³⁵ Van Peer, 2007, 266

³⁶ Stelling 1,2,7,8,10,13

Na de gemiddelde waarden van stellingvragen te hebben uitgerekend, valt op dat er geen significant verschil is tussen de antwoorden bij de mannen en de vrouwen.³⁷ Dit houdt dus in dat de groepen zich niet aan hun taalsociologische woordkeuze hebben gehouden. Dit versterkt de hypothese, want er kan aangenomen worden dat geen verschil in esthetische ervaring te zien is bij de stellingen, tussen mannen en vrouwen. Bij de multiple choice, die M1 tot en met M10 heten, komt eruit dat bij zeven vragen overwegend mannen antwoorden zijn geantwoord, bij twee vragen vooral vrouwen antwoorden en bij een vraag waren de antwoorden neutraal.³⁸ Naar aanleiding van de berekeningen kan een antwoord geformuleerd worden op de hypothesevraag. Er mag aangenomen worden dat er geen standaard cliché is in de esthetische ervaring van mannen en vrouwen bij het kijken naar horrorfilms. Vrouwen houden zich in dit onderzoek minder vast aan de geconnoteerde rol dan mannen. De hypothese kan dus aangenomen worden met de kanttekening dat mannen zich meer in hun mannelijke rol verschuilen dan vrouwen, maar hierdoor de esthetische ervaring wel als gelijk gezien kan worden. Een andere verklaring is, dat vrouwen zich blijkbaar meer in hun verwachte rolpatroon gedragen als zij vrij antwoord mogen geven, maar eigenlijk dezelfde esthetische ervaring hebben als mannen bij het kijken naar de stimuli.

5.4 Discussie

In het kwantitatieve kan de esthetische kant, die juist emotie veroorzaakt volgens Schneider, er niet voor zorgen dat de stereotype bange vrouwen minder kijken naar deze esthetische objecten. Wel is aangetoond dat de esthetische ervaring dus niet helemaal hetzelfde is. Mannen blijven meer in hun taalsociologisch patroon zitten dan vrouwen. De kanttekening die hierbij gezet kan worden is, de questionnaire is ingevuld in het bijzijn van een vrouw, misschien is zijn hierdoor meer sociaal wenselijke antwoorden gegeven dan werkelijk waar is. Aangezien alle respondenten ook al bekend waren met de films kan er vanuit gegaan worden dat er zeker een esthetische ervaring heeft plaats gevonden.

---

³⁷ Zie SPSS Output

³⁸ De mannen en vrouwen antwoorden zijn te vinden in het Excel bestand.

6. Conclusie

Door middel van het kwalitatieve onderzoek en het kwantitatieve onderzoek is geprobeerd een antwoord te formuleren op de vraag:

Op welke wijze hebben mannen en vrouwen een esthetisch oordeel bij het zien van de slasherfilms SAW 3 en HOSTEL?

De aannname was dat er geen verschil zou zijn tussen en mannen en vrouwen met esthetisch oordeel bij de films. De literatuur echter gaf verschillende invalshoeken weer. De empirische onderzoeken die in de literatuur gevonden waren, gaven aan dat er wel degelijk een verschil zou moeten zijn tussen mannen en vrouwen hun esthetische ervaring bij verschillende stimuli. Aan de andere kant gaven verschillende literatuuronderzoeken aan dat mannen en vrouwen hetzelfde zouden kunnen reageren, het zou namelijk ook aan levenservaring, opvatting en voorafgaande kennis moeten liggen. Aan de hand van deze literatuur en eigen ervaring was de hypothese ontstaan. Door middel van de onderzoeken is de conclusie getrokken dat de hypothese aangenomen mag worden. Dit houdt in dat het antwoord op de vraag ook geformuleerd kan worden. Mannen en vrouwen geven in eerste instantie bij het kwalitatieve onderzoek een verschil weer in esthetisch oordeel, de kanttekening hierbij was de kleine groep. Maar door middel van taalsociologie laat het kwantitatieve onderzoek zien, dat als men niet de vrijheid heeft om zelf woorden te gebruiken, de vrouwelijke respondenten over het algemeen niet gender geconoteerd antwoord geven. Mannen hebben wel de neiging om meer in hun eigen sociale verantwoorde groep te antwoorden. Maar beiden groepen neigden bij het kwantitatieve onderzoek meer naar de mannen antwoorden, waardoor we toch kunnen aannemen dat er geen groot verschil zal zijn bij de esthetische oordelen van de films, maar er wel verschillende oordelen aanwezig zullen zijn.

7. Literatuurlijst

Baarda, D., Goede, M. de, & Theunissen, J. *Basisboek kwalitatief onderzoek. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van een kwalitatief onderzoek*. Groningen: Stenfert Kroese, 2005.

Bernard, H. & Ryan, G. Text Analysis: Qualitative and Quantitative Measures. H.R. Bernard (Ed.), *Handbook of Methods in Cultural Anthropology*. Walnut Creek, CA: Altamare Press, 1998.

Bourdieu, P. The Historical Genesis of a Pure Aesthetic. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 46, 1987: 201-210.

Cherry, B. *Horror*. London-New York, Routledge, 2009.

Clover, C. *Men, women and chainsaws: Gender in the modern horror film*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1992.

Edwards, A. *Language in Culture and Class. The Sociology of Language and Education*. Londen: Heinemann Educational Books Ltd, 1976.

Hekkert, P. & Wieringen, P. Complexity and Prototypicality as Determinants of the Appraisal of Cubist Paintings. *British Journal of Psychology*, 81, 1990: 483-495.

Humphries, R. *The American Horror Film*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2002.

Jancovich, M. *Horror*. London, B.T. Batsford, Ltd, 1992.

Likert, R. A Technique for the Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology* 140, 1932: 1-55.

- Nolan, J., & Ryan, G. 'Fear and Loathing at the Cineplex: Gender differences in Descriptions and Perceptions of Slasher Films.' *Sex Roles*, 42, 2000: 39-56.
- Oliver, M., & Sanders, M. 'The Appeal of Horror and Suspense' *The Horror Film*. Ed. S. Prince. New Jersey: Rutgers University Press, 2004: 242-261.
- Peer, W. van, et al. *Muses and measures: Empirical research methods for the Humanities*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 2007.
- Prince, S. 'Dread, Taboo and The Thing: Toward a Social Theory of the Horror Film' *The Horror Film*. Ed. S. Prince. New Jersey: Rutgers University Press, 2004: 118-131.
- Schneider, S. 'Toward an Aesthetic of Cinematic Horror' *The Horror Film*. Ed. S. Prince. New Jersey: Rutgers University Press, 2004: 131-149.
- Sparks, G. 'Developing a Scale to Assess Cognitive Responses to Frightening Films.' *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 30, 1986: 65-73.
- Suckfull, M. 'Film Analysis and Psychophysiology: Effects of Moments of Impact and Protagonists.' *Media Psychology*, 2, 2000: 269-301.
- Williams, L. 'When the woman looks' *Horror The Film Reader*. Ed. M. Jancovich. 2 park square, Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge, 2002: 61-67.